

Bruselis, 2017 11 15
COM(2017) 751 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI
dėl Rumunijos pažangos pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą

{SWD(2017) 701 final}

1. ĮVADAS

2007 m. Rumunijai stojant į Europos Sąjungą buvo sukurtas bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmas (BTM)¹, kuriuo siekiama pašalinti teismų reformos ir kovos su korupcija trūkumus. Nuo tada BTM ataskaitose konkrečiomis rekomendacijomis siekta padėti Rumunijos valdžios institucijoms sutelkti pastangas ir buvo apžvelgiama Rumunijos padaryta pažanga. Taryba pabrėžė², kad BTM bus baigtas taikyti, kai bus tinkamai pasiekti visi keturi Rumunijai taikomi orientaciniai tikslai.

2017 m. sausio mėn. BTM ataskaitoje³ Komisija apžvelgė nuveiktus darbus, neišspręstus uždavinius ir nurodė svarbiausius likusius veiksmus, kurių reikia imtis, kad būtų pasiekti BTM tikslai. Šiuo tikslu Komisija parengė dvylika svarbiausių rekomendacijų, kurias įvykdžius bus užbaigtas BTM procesas. Ataskaitoje pabrėžta, kad proceso sparta priklausys nuo to, kaip greitai Rumunija sugebės tas rekomendacijas negrįžtamai įgyvendinti ir kaip pavyks išvengti neigiamų veiksmų, dėl kurių būtų suabejota per 10 pastarųjų metų padaryta pažanga.

Todėl šiuo BTM proceso etapu šioje ataskaitoje nurodoma pažanga, padaryta vykdant 2017 m. sausio mėn. ataskaitoje pateiktas rekomendacijas. Kaip ir ankstesniais metais, ši ataskaita parengta Komisijai atlikus kruopščią analizę, glaudžiai bendradarbiaujant su Rumunijos institucijomis, taip pat atsižvelgiant į pilietinės visuomenės ir kitų suinteresuotųjų šalių, įskaitant kitas valstybes nares, pastabas.

2017 m. rugsėjo mėn. pranešime apie Sąjungos padėtį Pirmininkas J.-C. Junckeris pabrėžė teisinės valstybės ir teismų nepriklausomumo svarbą⁴. Tą užtikrinti privalo visos ES valstybės narės, o ne tik tos, kurioms taikomas BTM. Taip pabrėžiama, kad svarbu išvengti įvairių valstybės valdžios sistemų konfrontavimo, turinčio žalingų pasekmių teismų nepriklausomumui, t. y. problemos, kuri buvo nurodyta 2017 m. sausio mėn. ataskaitoje ir kuri išliko dabartinės ataskaitos ataskaitiniu laikotarpiu.

Remdamasi atlikta Rumunijos pažangos per visą BTM procesą nuo 2007 m. analize ir pažanga, padaryta nuo 2017 m. sausio mėn. ataskaitos, Komisija ir toliau laikosi nuomonės, kad jeigu valstybės institucijos lojaliai bendradarbiaus ir bus laikomasi ryžtingos politinės krypties, griežtai remiantis jau pasiekta pažanga ir paisant teismų nepriklausomumo, artimoje ateityje Rumunija turėtų pajėgti įgyvendinti likusias BTM rekomendacijas.

Komisija ketina įvertinti pažangą 2018 m. pabaigoje ir yra pasirengusi suteikti tolesnę pagalbą, kad padėtų Rumunijai įgyvendinti likusias rekomendacijas siekiant užtikrinti negrįžtamą pažangą ir taip užbaigti mechanizmo taikymą.

2. BENDRA PADĖTIS

2017 m. sausio mėn. ataskaitoje apžvelgus dešimties metų laikotarpį, matyti, kad Rumunija padarė didelę pažangą siekdama orientacinių BTM tikslų. Veikia svarbios institucijos ir priimta daug reikšmingų teisės aktų. Beveik baigta baudžiamojo ir civilinio kodeksų reforma. Ataskaitoje patvirtinta, kad Rumunijos teismų sistema iš esmės reformavosi ir kad teismai pakartotinai įrodė savo profesionalumą, nepriklausomumą ir atskaitomybę. Taip pat buvo

¹ 2006 m. spalio 17 d. Ministrų Tarybos išvados (13339/06); 2006 m. gruodžio 13 d. Komisijos sprendimas, nustatantis bendradarbiavimo su Rumunija ir jos pažangos siekiant orientacinių tikslų teismų reformos ir kovos su korupcija srityse patikrinimo mechanizmą (C(2006) 6569 galutinis).

² Tarybos išvados dėl BTM.

³ COM(2017) 44.

⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_lt.htm

pažymėta, kad yra keletas vidaus apsaugos priemonių, kuriomis užtikrinama, kad pažanga staiga nebūtų sustabdyta. 2017 m. sausio mėn. ataskaitos dvylika svarbiausių rekomendacijų parengta tam, kad būtų pašalinti likę nustatyti trūkumai. Daugelyje jų akcentuojama Rumunijos valdžios institucijų atsakomybė bei atskaitomybė ir vidaus apsaugos priemonės, reikalingos, norint užtikrinti rezultatų negrįžtamumą.

Rumunijos Vyriausybė pritarė šiam požiūriui ir pakartotinai patvirtino savo įsipareigojimą įgyvendinti BTM rekomendacijas. Parlamente tiek parlamento dauguma, tiek opozicija taip pat parodė norą konstruktyviai kalbėtis ir teigiamai sureagavo į tam tikras rekomendacijas.

Vis dėlto, nepaisant Vyriausybės įsipareigojimo siekti kuo greičiau nutraukti BTM taikymą, politinė padėtis paveikė 2017 m. sausio mėn. BTM rekomendacijų įgyvendinimo pažangą. Nuo 2017 m. sausio mėn. parengtos ataskaitos per devynių mėnesių laikotarpį Rumunijoje kadenciją ėjo dvi vyriausybės, tuo tarpu dėl augančios įtampos tarp valstybės valdžios institucijų (Parlamento, Vyriausybės ir teismų sistemos) bendradarbiauti joms sekėsi vis sunkiau.

Be to, teigiama teisminių institucijų pažanga ir tolesniais gerais rezultatais kovoje su korupcija labai suabejota dėl tokių atvejų, kaip ankstesnės Vyriausybės 2017 m. sausio mėn. priimtas Vyriausybės nepaprastasis potvarkis panaikinti baudžiamąją atsakomybę už tam tikrus korupcijos nusikaltimus, pavyzdžiui, piktnaudžiavimą tarnybine padėtimi, ir pasiūlymas dėl amnestijos įstatymo⁵. Dėl šių priemonių visoje Rumunijoje vyko plataus masto protestai. Net Vyriausybei ir Parlamentui panaikinus nepaprastąjį potvarkį, po šių įvykių liko visuomenės abejonių.

Prieštaringų vertinimų taip pat atsirado nuo rugpjūčio mėn. pabaigos svarstant siūlomus teisingumo įstatymų pakeitimus. Vyriausioji teismų taryba, kai į ją buvo kreiptasi, du kartus atmetė projektus, nurodydama tokias problemas, kaip teismų nepriklausomumas⁶. Susirūpinimą taip pat išreiškė Rumunijos prezidentas ir pilietinė visuomenė. Be to, buvo pateikta daugumos Rumunijos teisėjų pasirašyta peticija, kuria buvo reikalaujama paisyti Vyriausiosios tarybos nuomonės. Trys 2004 m. teisingumo įstatymai reguliuoja teisėjų ir prokurorų statusą, teismų, prokuratūrų ir pačios Vyriausiosios tarybos struktūrą ir veikimą. Jie turi tiesioginį poveikį teismų nepriklausomumui ir teisingumo sistemai platesne prasme, o įstatymai, kokie jie yra, buvo svarbus pernai sausio mėn. Komisijos atlikto teigiamo vertinimo elementas. Kai kurie iš siūlomų pokyčių apėmė tokius klausimus, kaip Teismų inspekcijos vaidmuo ir asmeninė teisėjų atsakomybė, taip pat aukšto rango prokurorų paskyrimas, t. y. klausimus, kurie susiję su teismų nepriklausomumu ir su pokyčiais, kurie lėmė svarstymus, ar reikėtų peržiūrėti 2017 m. sausio mėn. ataskaitos vertinimą, susijusį su pažanga, pasiekta teismų sistemos nepriklausomumo srityje. Didelė neigiama teismų sistemos ir tam tikros pilietinės visuomenės dalies reakcija daugiausia kilo dėl teismų nepriklausomumo klausimo.

Labai svarbu, ar Vyriausybė ir Parlamentas sugebės užtikrinti atvirą, skaidrų ir konstruktyvų teisingumo įstatymų teisėkūros procesą. Apskritai procesas, kuriame vertinamas teismų nepriklausomumas ir teismų sistemos nuomonė ir į juos yra deramai atsižvelgiama⁷, taip pat

⁵ Nepaprastasis potvarkis 13/2017, kuriuo iš dalies keičiami Baudžiamasis kodeksas ir Baudžiamojo proceso kodeksas.

⁶ Lapkričio 9 d. Vyriausioji teismų taryba antrą kartą pateikė neigiamą nuomonę dėl šiuo metu Parlamente svarstomų teisingumo įstatymų projektų, tačiau dar turi būti parengtas šio sprendimo pagrindimas.

⁷ Europos Tarybos Konsultacinė Europos teisėjų taryba (CCJE) ankstesnėse nuomonėse rekomendavo, kad „*rengiant bet kokius teisės aktus, susijusius su teismų sistemos statusu ir teismų sistemos veikimu, reikėtų konsultuotis su teismų sistema, kuri turėtų aktyviai dalyvauti šiame procese.*“ „Teismų sistemos pozicija ir jos santykis su kitomis valstybės valdžios institucijomis šiuolaikinėje demokratijoje“, Nuomonė Nr. 18 (2015).

rėmimasis Venecijos komisijos nuomone yra būtina reformos tvarumo sąlyga ir yra svarbus BTM orientacinių tikslų vykdymo elementas.

Teismų sistemos ir teismų sprendimų kritikavimas ir toliau lieka pagrindiniu probleminiu viešųjų debatų požymiu⁸. Tai prieštarauja teigiamoms Komisijos išvadoms dėl teismų vaidmens vykdančią reformą⁹, kurioms pritarė Taryba¹⁰, ir netenkina poreikio laikytis teismų nepriklausomumo principo. Labai svarbu priimti galutinius teismo sprendimus bei jų paisyti ir leisti teisėjams nekliudomai vykdyti savo pareigas, taip pat laikytis sausio mėn. ataskaitoje nustatytos sąlygos.

3. BTM ORIENTACINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMO PAŽANGOS VERTINIMAS REMIANTIS 2017 M. SAUSIO MĖN. BTM ATASKAITOJE PATEIKTOMIS REKOMENDACIJOMIS

3.1. Pirmasis orientacinis tikslas. Teismų nepriklausomumas ir teismų reforma

3.1.1. Teismų nepriklausomumas

1 rekomendacija. *Padedant Venecijos komisijai, įdiegti patikimą ir nepriklausomą vyriausiųjų prokurorų skyrimo sistemą, pagrįstą aiškiais ir skaidriais kriterijais.*

2 rekomendacija. *Užtikrinti, kad į Parlamentarų elgesio kodeksą, kuris dabar rengiamas Parlamente, būtų įtrauktos aiškios nuostatos dėl institucijų tarpusavio pagarbos, ir būtų aiškiai nustatyta, kad parlamentarai ir Parlamento procedūros turėtų paisyti teismų nepriklausomumo principo. Galėtų būti priimtas panašus Ministrų elgesio kodeksas.*

Paskyrimas

Sausio mėn. Komisija pakartojo savo rekomendaciją įdiegti skaidrią ir nuopelnais pagrįstą vyriausiųjų prokurorų skyrimo sistemą, kurioje būtų pakankamų apsaugos nuo politinio kišimosi priemonių. Vyriausiųjų prokurorų skyrimo tvarka yra pagrindinė nuo rugpjūčio mėn. vykstančių debatų dėl siūlomų teisingumo įstatymų pakeitimų dalis. Ji buvo įtraukta į rugsėjo mėn. pateiktą pirmą neigiamą Vyriausiosios teismų tarybos nuomonę, o vėliau dabartiniame projekte buvo pakeista.

Venecijos komisija pripažino, kad yra skirtingų su generalinio prokuroro (ar panašių aukšto rango pareigūnų prokuratūroje) paskyrimu susijusių modelių. Vis dėlto ji pabrėžė tinkamos pusiausvyros poreikį, „kad būtų galima įgyti visuomenės pasitikėjimą ir būtų gerbiami teisėjai ir teisininko profesijos atstovai.“¹¹ Šiuose debatuose apsvarstyti ir Prezidento vaidmuo bei teisingumo ministro įgaliojimai atrinkti kandidatus, taip pat tos pačios skyrimo ir atleidimo tvarkos taikymo žemesnio lygio prokuratūros vadovams apimtis.

Sausio mėn. rekomendacijoje nurodyta, kad, norint užbaigti šiuos ilgai trunkančius debatus, reikia pasinaudoti Venecijos komisijos parama¹². Rekomendacijoje išlieka reikalavimas Rumunijai kreiptis į Venecijos komisiją dėl konsultacijos.

⁸ Pavyzdžiui, valdžios institucijų vieši pareiškimai, kad neveikia visa teismų sistema arba kad esama padėtis turi vėl tapti normali.

⁹ 2017 m. sausio mėn. BTM ataskaita, COM(2017) 44 final.

¹⁰ 2017 m. kovo mėn. Tarybos išvados dėl BTM https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/st-7048-2017-init_en.pdf.

¹¹ Europos standartų, susijusių su teismų sistemos nepriklausomumu, ataskaita. II dalis – Prokuratūra, CDL-AD(2010)040.

¹² Venecijos komisija pateikė Europos standartų sąrašą:

[http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2010\)040-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2010)040-e).

Norint įgyvendinti šią rekomendaciją taip pat reikės užtikrinti tinkamas apsaugos priemonės, susijusias su skaidrumu, nepriklausomumu ir stabdžių bei atsvarų sistema, net ir tais atvejais, jei galutinis sprendimas būtų priimamas politiniu lygmeniu.

Elgesio kodeksas

Nuo paskutinės BTM ataskaitos žiniasklaidoje buvo itin smarkiai kritikuojama teismų sistema ir teisėjai. Tai patvirtina rekomendacijų, kurių tikslas – užtikrinti, kad būtų imtasi priemonių, kurios atgrasytų nuo veiksmų, dėl kurių susidaro su teisingumo sistemos nepriklausomumu ir teismo sprendimų autoritetingu susijusios neišspręstos problemos, pagrįstumą. Buvo mėginta ginti teises Vyriausioje teismų taryboje ir pavieniams teisėjams asmeniškai kreipiantis į teismą. Tačiau Komisijos rekomendacijoje buvo siekiama, kad problema būtų pripažinta instituciniu mastu ir būtų priimtas sprendimas imtis veiksmų šiai problemai spręsti. Tuo grindžiama rekomendacija dėl Parlamento elgesio kodekso, į kurį būtų įtrauktos nuostatos dėl teismų nepriklausomumo principo laikymosi.

Parlamentas Elgesio kodeksą priėmė 2017 m. spalio 11 d. Bendro pobūdžio nuostatos dėl galių atskyrimo principo laikymosi yra teigiamas žingsnis. Nors jis nebuvo paremtas Komisijos rekomendacija konkrečiai nurodyti teismų nepriklausomumo principą, tą patį poveikį įgyvendinant kodeksą galima pasiekti skirtingais būdais. Todėl toliau reikės išsiaiškinti, kokį praktinį poveikį turės Kodeksas nustatant, kokie veiksmai viršytų kodeksu nustatytas ribas ir kokių priemonių imamasi, kai šios ribos peržengiamos. Pavyzdžiui, būtų naudinga, jei prie Elgesio kodekso būtų pridėdamos gairės, pavyzdžiai ir informuojama, kaip elgtis konkrečiose situacijose¹³, kad kodeksas taptų veiksminga priemone mažinant viešą teisėjų kritikavimą, padėtų labiau gerbti teismų sistemą ir laikytis teismų sprendimų. Pavyzdžiui, būtų tikimasi, kad kai tik Vyriausioji teismų taryba pasmerks Parlamento nario pareiškimus, kritikuojančius teisėją arba teismų sistemą, Parlamente bus imamasi aiškių tolesnių veiksmų, siekiant įvertinti, ar buvo pažeistas kodeksas.

Sausio mėn. ataskaitoje taip pat teigiama, kad būtų naudinga, jei Vyriausybė galėtų priimti Ministrų elgesio kodeksą. 2017 m. liepos mėn. naujai paskirta Vyriausybė priėmė ministerijų Elgesio kodeksą, į kurį įtraukta panaši nuostata dėl galių atskyrimo principo laikymosi.

Todėl, kalbant apie reagavimą į Parlamento ir Vyriausybės narius, kritikuojančius teismų sistemą, taip pat svarbu praktiškai taikyti Elgesio kodeksą.

3.1.2. Teismų reforma

3 rekomendacija. *Reikėtų užbaigti dabartinį Rumunijos baudžiamųjų kodeksų reformos etapą, t. y. kad Parlamentas, pasikonsultavęs su teisminėmis institucijomis, įgyvendintų savo planus priimti 2016 m. Vyriausybės pateiktus pakeitimus. Teisingumo ministras, Vyriausioji teismų taryba ir Aukščiausiasis kasacinis ir teisingumo teismas turėtų užbaigti rengti veiksmų planą, kuriuo užtikrinama, kad likusias Civilinio proceso kodekso nuostatas būtų galima įgyvendinti iki naujojo termino.*

4 rekomendacija. *Siekdami užtikrinti dar skaidresnę ir nuspėjamesnę teisėkūros procesą, Vyriausybė ir Parlamentas, priimdami sprendimus ir vykdydami teisėkūros veiklą, susijusią su Baudžiamuoju kodeksu ir Baudžiamojo proceso kodeksu, kovos su korupcija įstatymais, tarnybinės etikos įstatymais (dėl interesų nesuderinamumo, interesų konfliktų ir nepagrįsto praturtėjimo), teisingumo sistemos įstatymais (susijusiais su teisingumo sistemos organizavimu), Civiliniu kodeksu ir Civilinio proceso kodeksu, remdamiesi 2016 m.*

¹³ Panaši analizė atlikta per ketvirtą Valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) vertinimą http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/Eval%20IV/GrecoEval4%282015%294_Romania_EN.pdf.

Vyriausybės nustatytu sprendimų priėmimo skaidrumo principu, turėtų užtikrinti visišką skaidrumą ir deramai atsižvelgti į konsultacijas su atitinkamomis valdžios institucijomis ir suinteresuotosiomis šalimis.

Naujieji kodeksai

2017 m. įvyko keli pokyčiai, susiję su Baudžiamuoju kodeksu ir Baudžiamojo proceso kodeksu. Kai kurie iš šių pokyčių yra naudingi siekiant tikslų, kuriais grindžiamos Komisijos rekomendacijos, tačiau kiti trukdė siekti didesnio kodeksų reformos tikrumo ir stabilumo tikslo. Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad dauguma debatų dėl baudžiamųjų kodeksų iš esmės vyko dėl nuostatų, susijusių su aukšto lygio korupcijos nusikaltimais.

Rekomendacija užbaigti dabartinį Rumunijos baudžiamųjų kodeksų reformos etapą lieka neįgyvendinta. Kol kas Parlamentas nepriėmė nė vieno 2016 m. Vyriausybės pasiūlytų pakeitimų projekto, kurie buvo plataus masto konsultacijų su teismų sistema rezultatas¹⁴. Tačiau Parlamentas priėmė kitus Baudžiamojo kodekso pakeitimus, visų pirma tuos, kuriais panaikinama baudžiamoji atsakomybė už interesų konfliktą¹⁵.

Vienas po kito sparčiai priimti Konstitucinio Teismo sprendimai, kuriuose pareiškama, kad Kodeksų nuostatos prieštarauja Konstitucijai, prisidėjo prie stabilumo problemos. Teisingumo ministerija pradėjo spręsti šį klausimą konsultuodamasi su teismais, teisininkais ir pilietine visuomene, o Vyriausybė nurodė, kad ketina priimti atitinkamus pakeitimus. Vis dėlto nė vienas iš siūlytų pakeitimų dar neįtrauktas į teisės aktų pakeitimus, o dėl tokio vėlavimo gali atsirasti skirtingų aiškinimų. Svarbus prioritetas turėtų būti greitai ir nuosekliai patenkinti poreikį pritaikyti teisės aktus, siekiant atsižvelgti į Konstitucinio Teismo sprendimus, kartu užtikrinant, kad nenukentėtų pakeitimų rengimo kokybė. Vyriausybė pareiškė, kad ketina perkelti Konstitucinio Teismo sprendimus į naują pakeitimų rinkinį.

Rekomendacija taip pat apima Civilinio proceso kodekso reformos užbaigimą. 2016 m. gruodžio mėn. nustatytas naujas likusių šio kodekso nuostatų taikymo pradžios terminas – 2019 m. sausio mėn. Vyksta diskusijos su teisingumo ministru, Vyriausiąja teismų taryba ir Aukščiausiuoju kasaciniu ir teisingumo teismu. Imtasi pirmųjų veiksmų reikiamai naujųjų Tarybos rūmų infrastruktūrai numatyti, o teisingumo ministras baigia rengti planą, kurį turi priimti Vyriausybė. Kalbant apie civilinių kodeksų stabilumą, Konstitucinio Teismo sprendimai taip pat sukuria problemų. Visų pirma dėl naujausio Konstitucinio Teismo sprendimo dėl anksčiau taikytos ribos, kuriuo siekiama riboti galimybę pateikti apeliaciją antrosios instancijos teismui, Aukščiausiajam kasaciniam ir teisingumo teismui galėtų tekti didelis papildomų bylų krūvis¹⁶. Teisingumo ministras ieško būdų, kaip sumažinti poveikį Aukščiausiojo teismo darbo krūviui, kad daugiau bylų nagrinėtų žemesnės pakopos teismai. Aukščiausiojo teismo darbo krūvis jau yra didelis, o sausio mėn. ataskaitoje pabrėžiama jo darbo svarba kasaciniame procese ir aiškinant teisę¹⁷.

Teisėkūros proceso skaidrumas ir nuspėjamumas siekiant priimti teismų reformos ir kovos su korupcija teisės aktus

Nuo sausio mėn. ataskaitos pateikimo buvo keletas Vyriausybės arba Parlamento inicijuotų bylų, dėl kurių kilo su teisėkūros proceso skaidrumu ir nuspėjamumu susijusių problemų. Parlamentas priėmė keletą priemonių ir pakeitimų su nedidele galimybe konsultuotis ir rengti

¹⁴ Vyriausybės ir Parlamento pateiktose pažangos ataskaitose neminima su šiais nepriimtais pasiūlymais susijusi pažanga.

¹⁵ Baudžiamoji atsakomybė panaikinta trims iš keturių veiksmų. Taip pat žr. Techninę ataskaitą SWD(2017) 701. Dėl šio pakeitimo su teismine institucijomis konsultuotasi nebuvo.

¹⁶ Sprendimas Nr. 369/2017, paskelbtas 2017 m. liepos 20 d. Rumunijos oficialiojo leidinio Nr. 582 I dalyje.

¹⁷ COM(2016) 41, COM(2017) 16.

viešus debatus arba tokios galimybės nenumatant¹⁸. Pateikta kitų probleminių ir nesuderintų pasiūlymų, ir nors dauguma jų niekada nepasistūmėja į priekį vykstant parlamentiniam procesui, dėl paties fakto, kad jie lieka ant Parlamento stalo, susidaro didelis netikrumas (pavyzdžiai: įstatymas dėl amnestijos arba dėl teisėjų atsakomybės).

Pilietinė visuomenė taip pat buvo svarbus balsas, atkreipiantis dėmesį į galimus padarinius teismų reformai ir kovai su korupcija. Dabartinis prieštaringas teisingumo įstatymų vertinimas bus svarbus kriterijus nustatant, kokių mastu leidžiama išdėstyti teisėtus interesus ir kiek į juos yra pakankamai atsižvelgiama galutiniuose sprendimuose.

Vieną iniciatyvą šiai padėčiai ištaisyti pateikė Senato teisės komiteto pirmininkas, paraginęs teisingumo ministrą ir Vyriausiąją teismų tarybą plėtoti nuolatinį valstybės institucijų dialogą dėl baudžiamųjų kodeksų ir kitų svarbių teisės aktų pakeitimų. Buvo siekiama nustatyti nuspėjamą pakeitimų procesą, užtikrinant debatus ir viešas konsultacijas. Parlamentas pritarė šiai idėjai ir spalio mėn. pradžioje sukūrė Specialų parlamentinį komitetą sisteminimo, vienodinimo ir teisėkūros stabilumo užtikrinimo teismuose klausimams.

Įgyvendinant 4 rekomendaciją šis komitetas turės įrodyti, kad sugeba sukurti pasitikėjimą tarp Parlamento, Vyriausybės bei teismų ir sudaryti sąlygas konstruktyviai bendradarbiauti pagrindinių teisės aktų klausimais. Šis komitetas turi galimybę pašalinti su kodeksais ir pagrindine 3 rekomendacija susijusį netikrumą, bendru sutarimu priimant pakeitimus, išsaugant šių keturių kodeksų reformomis padarytą pažangą. Komitetas taip pat galėtų padėti užtikrinti nuoseklų procesą, siekiant užtikrinti teisinį tikrumą po Konstitucinio Teismo sprendimų.

5 rekomendacija. *Siekdama išspręsti teismo sprendimų nevykdančių ir teismų praktikos nepaisančių viešojo administravimo institucijų problemą, Vyriausybė turėtų parengti atitinkamą veiksmų planą ir nustatyti mechanizmą, kad būtų gauti tikslūs statistiniai duomenys, kuriais remiantis ateityje būtų galima vykdyti stebėseną. Ji taip pat turėtų sukurti vidaus stebėjimo sistemą, kurioje dalyvautų Vyriausioji teismų taryba ir Audito Rūmai, kad būtų užtikrintas tinkamas veiksmų plano įgyvendinimas.*

6 rekomendacija. *Strateginiai teismų valdymo organai, t. y. teisingumo ministras, Vyriausioji teismų taryba, Aukščiausiasis kasacinis ir teisingumo teismas ir generalinis prokuroras, turėtų užtikrinti priimto veiksmų plano įgyvendinimą ir reguliariai teikti viešas ataskaitas apie jo įgyvendinimą, įskaitant apie tai, kaip buvo išspręstos teismo tarnautojų trūkumo, pernelyg didelio darbo krūvio ir sprendimų pagrindimo vėlavimo problemos.*

Teismo sprendimų paisymas

Ši rekomendacija susijusi su prieš valstybę priimtų sprendimų vykdymu, kai viešoji institucija, vykdydama teismo sprendimą, turi sumokėti tam tikrą pinigų sumą arba atlikti tam tikrą veiksmą. Teisingumo ministras pripažino, kad labai svarbu, jog visi prieš valstybę priimti teismo sprendimai būtų įgyvendinami veiksmingai.

¹⁸ Pavyzdžiui, Parlamento narių interesų nesuderinamumo tvarkos pakeitimas ir baudžiamosios atsakomybės panaikinimas daugelio interesų konfliktų atveju. Be to, yra kitų įstatymų, priimtų nesikonsultavus, kurie taip pat daro poveikį teisingumo sistemai ir kovai su korupcija, pavyzdžiui: įstatymas dėl vietos administravimo įstaigų statuso, įstatymas dėl politinių partijų finansavimo ir pasiūlymas leisti peržiūrėti visus pastarųjų 20 metų sprendimus – paskutinįjį galiausiai panaikino Konstitucinis Teismas.

Rugpjūčio mėn. pabaigoje Rumunija atnaujino savo 2016 m. veiksmų planą, parengtą Europos Tarybai, kad išspręstų prieš valstybę priimtų teismo sprendimų nevykdymo struktūrines problemas, kurias nurodė Europos Žmogaus Teisių Teismas¹⁹.

Įgyvendinus šį veiksmų planą, būtų iš esmės įgyvendinta 5 rekomendacija. Kad galėtų įvertinti šios rekomendacijos įgyvendinimo pažangą, Komisija laukia konkrečių sprendimų ir išsamaus tvarkaraščio nustatytoms problemoms pašalinti.

Kita priemonė šiai rekomendacijai įgyvendinti – parengti procedūras viešojo administravimo institucijoje, siekiant užtikrinti, kad viešojo administravimo institucijos nuosekliai taikytų sprendimą, kurį teismai pateikė panašiose bylose, kai buvo priimtas galutinis apeliacinis sprendimas arba Aukščiausiojo kasacinio ir teisingumo teismo aiškinamasis sprendimas. Tokia procedūra sumažintų riziką, kad į teismą pateks pasikartojančios bylos, ir padidintų piliečių ir įmonių pasitikėjimą viešojo administravimo institucijų sprendimais.

Teismų sistemos struktūrinės reformos

Šių metų pradžioje atidėjus susitikimą, Strateginio teismų valdymo taryba susitiko 2017 m. birželio ir rugsėjo mėn. Paskutiniame posėdyje nustatyta 2015–2020 m. Teismų vystymo strategijos įgyvendinimo veiksmų plano bendra stebėjimo sistema, teikiant ketvirčio ataskaitas. Paviėnės teisminės institucijos praneša, kad įgyvendina veiksmų planą, o Teisingumo ministerija pateikė paraišką dėl ES struktūrinių fondų lėšų veiksmų planui finansuoti ir jų gavo. Šių veiksmų reikėtų imtis kartu vykdam stebėjimą ir nuolat pasitelkiant tarybą kaip realų koordinavimo organą, siekiant skatinti dialogą ir bendradarbiavimą bendrais klausimais, kurie daro poveikį teismų sistemos veikimui.

7 rekomendacija. *Naujoji Vyriausioji teismų taryba turėtų parengti bendrą savo įgaliojimais pagrįstą programą, įskaitant priemones skaidrumui bei atskaitomybei skatinti. Į ją turėtų būti įtraukta informavimo strategija, kurioje būtų numatyta reguliariai rengti atvirus posėdžius su visų lygmenų teisėjų ir prokurorų asamblėjomis, taip pat pilietine visuomene ir profesinėmis organizacijomis, ir joje turėtų būti nustatyta, kad metinės ataskaitos turi būti aptariamose teisėjų ir prokurorų generalinėse asamblėjose.*

Vyriausiosios teismų tarybos skaidrumas ir atskaitomybė

2017 m. sausio 6 d. naujoji taryba pradėjo darbą²⁰. Naujoji taryba turėjo dirbti sudėtingomis aplinkybėmis. Tačiau ji parodė, kad yra pasirengusi priimti sunkius sprendimus, pateikdama neigiamas nuomones dėl vykdomojo potvarkio vasario mėn. ir dar kartą dėl teisingumo įstatymų pakeitimų rugsėjo ir lapkričio mėn. Tarybai taip pat reikėjo ginti teisėjų, ypač prokurorų, nepriklausomumą ir reputaciją, jos padėtį apsunkino ir drausminiai arba su valdymu susiję skundai prieš tuos pačius teisėjus, pakartotinai gaunami iš kitų valstybės valdžios institucijų. Todėl galima manyti, kad taryba įvykdė savo užduotis ir įrodė įstaigos tvirtumą ir atsparumą.

Atsižvelgdama į rekomendaciją, 2017 m. vasario mėn. pabaigoje Vyriausioji teismų taryba nurodė savo kadencijos (2017–2022 m.) prioritetus. Jie sudaro pirmąjį pagrindą institucijos atskaitomybei remti. Taryba ėmėsi priemonių skaidrumui ir atvirumui skatinti, pvz., sukūrė naują interneto svetainę ir užtikrino tiesioginį teismų, teisėjų profesinių asociacijų arba NVO atstovų dalyvavimą tarybos posėdžiuose. Taryba taip pat organizavo nuolatines teismų ir

¹⁹ Techninė ataskaita SWD(2017) 701. Pasiūlymas pateiktas Europos Tarybos Ministrų komitetui.

²⁰ Po keleto atidėliojimų, rugsėjo mėn. pradžioje Senatas paskyrė du Vyriausiosios teismų tarybos narius, atstovaujančius pilietinei visuomenei.

prokuratūrų konsultacijas, kurios buvo svarbi komunikacijos ir konsultacijų priemonė. Taryba taip pat rengia bendrą programą ir strategiją, kurios apims tokias sritis, kaip informavimą, viešo teismų sistemos įvaizdžio gerinimo priemonės, ryšius su žiniasklaida ir bendradarbiavimą su Vyriausybe ir Parlamentu.

Taryba turėtų toliau stiprinti savo veiklą, kad galėtų nuosekliai ir veiksmingai ginti teismų reputaciją ir prisidėti prie konstruktyvaus ir skaidraus dialogo su Vyriausybe ir Parlamentu. Taryba taip pat turėtų skatinti toliau stiprinti teisminių institucijų bendradarbiavimą svarbiausiais neišsprętais klausimais, įskaitant Teismų inspekcijos veikimą.

Remdamasi 1–7 rekomendacijų analize, Komisija mano, kad, siekiant įgyvendinti pirmąjį orientacinį tikslą, būtina dirbti toliau. Įvyko keletas teigiamų pokyčių, visų pirma kiek tai susiję su elgesio kodeksais, civiliniais kodeksais, taip pat veiksmais, kurių imtasi Teismų vystymo strategijai įgyvendinti, ir naujosios Vyriausiosios teismų tarybos veikla. Tačiau politinė padėtis ir pasiūlymai dėl teisės akto, galintys turėti neigiamą poveikį reformai, trukdė pažangai. Rekomendacijų analizėje nurodomos kelios iniciatyvos ir procesai, kurie – jei būtų įgyvendinti – užtikrintų Rumunijai puikių galimybių greitai padaryti pažangą pagal pirmąjį orientacinį tikslą.

3.2. Antrasis orientacinis tikslas. Tarnybinės etikos sistema ir Nacionalinė tarnybinės etikos agentūra

8 rekomendacija. *Užtikrinti, kad sistema PREVENT pradėtų veikti. Nacionalinė tarnybinės etikos agentūra ir Nacionalinė viešųjų pirkimų agentūra turėtų teikti ataskaitas apie viešųjų pirkimų procedūrų ex ante patikras ir tolesnius veiksmus, įskaitant ex post patikras, taip pat apie nustatytus interesų konfliktų arba korupcijos atvejus ir organizuoti viešus debatus, kuriuose galėtų pasisakyti Vyriausybė, vietos valdžios institucijos, teisinės institucijos ir pilietinė visuomenė.*

9 rekomendacija. *Parlamentas turėtų skaidriai priimti sprendimus, kai kalbama apie tolesnius veiksmus, susijusius su galutiniais ir neatšaukiamais jo nariams skirtais sprendimais dėl interesų nesuderinamumo, interesų konfliktų ir nepagrįsto praturtėjimo.*

Sistema PREVENT sukurta užkirsti kelią interesų konfliktams viešųjų pirkimų procedūrose, nustatant *ex ante* tikrinimo mechanizmą ir sudarant sąlygas perkančiosioms organizacijoms ištaisyti tokią padėtį iki sutarties skyrimo. Sistema pradėta taikyti birželio mėn. pabaigoje. Tai – Nacionalinės tarnybinės etikos agentūros, Viešųjų pirkimų agentūros, Skaitmeninės darbotvarkės agentūros ir Vyriausybės glaudaus bendradarbiavimo rezultatas. Ji jau veikia keturis mėnesius ir duoda pirmuosius rezultatus.

Keliose iš eilės BTM ataskaitose pabrėžta, kad sankcijos Parlamento nariams dėl veiklos nesuderinamumo ar interesų konfliktų, remiantis galutiniu teismo sprendimu dėl Nacionalinės tarnybinės etikos agentūros ataskaitos, buvo taikomos pavėluotai ir nenuosekliai. Todėl Komisija rekomendavo, kad Parlamentas turėtų skaidriai priimti sprendimus, kai kalbama apie tolesnius veiksmus, susijusius su galutiniais ir neatšaukiamais jo nariams skirtais sprendimais dėl interesų nesuderinamumo, interesų konfliktų ir nepagrįsto praturtėjimo. Komisija gavo informacijos apie taikomas procedūras ir Parlamente vykstančių svarstymų viešinimą, tačiau dar neturi duomenų apie tai, ar iš tikrųjų neišspręsti atvejai jau buvo svarstyti ir buvo priimti sprendimai. Nors atrodo, kad Parlamento sankcijų taikymo taisyklės ir procedūros yra aiškios, Nacionalinė tarnybinės etikos agentūra nurodo, kad yra trys su

Parlamento nariais susiję neišspręsti atvejai, kai galutiniai tarnybinės etikos sprendimai, priimti teismų 2017 m., dar nėra įgyvendinti. Neaišku, ar Parlamentui yra nustatyti sankcijų įgyvendinimo terminai. Be to, yra dar trys atvejai, susiję su Parlamento nariais, kurių mandatai buvo patvirtinti po 2016 m. pabaigoje įvykusių rinkimų, nepaisant fakto, kad remiantis galutiniu teismo sprendimu jiems taikomas trejų metų draudimas užimti renkamą pareigybę. Nacionalinė tarnybinės etikos agentūra 2017 m. vasario mėn. apie tai informavo Parlamentą, tačiau jis dar nesiėmė veiksmų šiems trims atvejams išspręsti.

Konkrečių veiksmų, kuriais būtų galima iš tikrųjų užtikrinti rekomendacijoje siūlomą skaidrumą, pavyzdžiai: atitinkamų Parlamento rūmų pirmininkas viešai pripažįsta, kad gavo galutinį teismo sprendimą (arba Nacionalinės tarnybinės etikos agentūros ataskaitą, kuri nebuvo užginčyta teisme); paskelbiamas sprendimų priėmimo kalendorius; kai šis sprendimo priėmimo procesas užbaigiamas, pateikiama informacija visuomenei ir Nacionalinei tarnybinės etikos agentūrai. Jeigu Parlamentas imtųsi veiksmų dėl šių šešių atvejų, būtų galima greitai padaryti pažangą įgyvendinant šią rekomendaciją.

Remdamasi 8 ir 9 rekomendacijų analize, Komisija mano, kad bendrai Rumunija padarė didelę pažangą įgyvendindama antrąjį orientacinį tikslą. 8 rekomendacija įgyvendinta patenkinamai. Greitai priėmus sprendimą dėl visų neišspręstų su Parlamento nariais susijusių atvejų, atsižvelgiant į galutinius tarnybinės etikos sprendimus, būtų galima greitai padaryti pažangą įgyvendinant antrąjį orientacinį tikslą.

3.3. Trečiasis orientacinis tikslas. Kova su aukšto lygio korupcija

10 rekomendacija. *Patvirtinti objektyvius kriterijus, kuriais remiantis būtų priimami ir grindžiami sprendimai panaikinti Parlamento narių imunitetą, siekiant padėti užtikrinti, kad imunitetas nebūtų naudojamas siekiant išvengti korupcijos nusikaltimų tyrimo ir patraukimo baudžiamojon atsakomybėn už juos. Vyriausybė taip pat galėtų apsvarstyti galimybę pakeisti įstatymą, nustatant, kad ministrų imunitetas galiotų tik tol, kol jie eina šias pareigas. Šioje srityje galėtų padėti Venecijos komisija ir Valstybių prieš korupciją grupė (GRECO)²¹. Parlamentas turėtų įdiegti sistemą, pagal kurią būtų reguliariai teikiamos ataskaitos apie kolegijos priimtus sprendimus dėl prašymų panaikinti imunitetą, ir galėtų organizuoti viešus debatus, kuriuose galėtų pasisakyti Vyriausioji teismų taryba ir pilietinė visuomenė.*

10 rekomendacija susijusi su Parlamento atskaitomybe priimant sprendimus dėl prokuratūros prašymų leisti taikyti prevencines priemones, pavyzdžiui, atlikti kratas arba taikyti areštą, ir dėl prašymų leisti atlikti su Parlamento nariais susijusį tyrimą, kai jie yra ministrai arba jais buvo (t. y. panaikinti imunitetą). Ankstesnėse BTM ataskaitose pabrėžta, kad tokie sprendimai visuomenei atrodė kaip mėginimai apriboti korupcijos nusikaltimų tyrimą ir patraukimą baudžiamojon atsakomybėn už juos arba to tyrimo ir patraukimo baudžiamojon atsakomybėn išvengti. Todėl vienas būdas parodyti, kad sprendimai turi objektyvų pagrindą, yra turėti sprendimo dėl tokių prokuratūros prašymų priėmimo kriterijus²².

Trys naujausi prašymai dėl Parlamento narių imuniteto panaikinimo buvo atmesti. Imdamiesi veiksmų skaidrumui didinti, Deputatų Rūmai iki plenarinio balsavimo pradėjo atskleisti Teisės komiteto argumentus dėl prašymų atmetimo arba jų patenkinimo. Dviem atvejais Teisės komitetas prašymo atmetimą argumentavo tuo, kad veiksmai neturi teisinio pagrindo – nors opozicijos partijos tą užginčijo, argumentuodamos tuo, kad tik teisėjai gali įvertinti, ar

²¹ Valstybių prieš korupciją grupė (GRECO) 1999 m. įsteigė Europos Taryba, siekiant stebėti, kaip valstybės laikosi antikorporcinių organizacijos standartų.

²² Remiantis Venecijos komisijos ir GRECO gairėmis.

asmuo įvykdė nusikaltimą. Komisija palankiai vertina tai, kad atsižvelgiama į būtinybę užtikrinti didesnę skaidrumą imantis tolesnių veiksmų dėl prokuratūros prašymų, tačiau mano, kad įgyvendinant 10 rekomendaciją reikia dėti daugiau pastangų. Ji pakartoja savo patarimą kreiptis pagalbos į Venecijos komisiją ir GRECO, kurie turi vertingos praktinės patirties šioje srityje.

Sausio mėn. ataskaitoje Komisija aiškiai nurodė, kad susilpninus arba susiaurinus korupcijos, kaip nusikaltimo, apibrėžtį, arba iškilus didelėms problemoms, susijusioms su kovos su korupcija prokuratūros nepriklausomumu arba veiksmingumu, būtų nukrypta nuo tikslo.

Komisija mano, kad įgyvendinant 10 rekomendaciją reikia dėti daugiau pastangų. Apskritai teigiamas pažangos pagal trečiąją orientacinę tikslą vertinimas priklauso nuo nepriklausomo Nacionalinio kovos su korupcija direktorato gebėjimo vykdyti savo veiklą su visomis turimomis priemonėmis ir išlaikyti rezultatus. Faktas, kad Nacionalinis kovos su korupcija direktoratas išlaikė rezultatus esant dideliame spaudimui, ankstesnėse ataskaitose nurodytas kaip tvarumo požymis. Dėl šios priežasties Komisija apsiribojo tik viena rekomendacija pagal trečiąją orientacinę tikslą. Jeigu tas spaudimas pradėtų kenkti kovai su korupcija, Komisijai gali reikėti iš naujo įvertinti šią išvadą.

3.4. Ketvirtasis orientacinis tikslas. Kova su visų lygmenų korupcija

11 rekomendacija. *Toliau įgyvendinti Nacionalinę kovos su korupcija strategiją laikantis 2016 m. rugpjūčio mėn. Vyriausybės nustatytų terminų. Teisingumo ministras turėtų įdiegti ataskaitų apie veiksmingą Nacionalinės kovos su korupcija strategijos įgyvendinimą teikimo sistemą (įskaitant statistinius duomenis apie tarnybinės etikos pažeidimus viešojo administravimo institucijose, išsamią informaciją apie drausmines procedūras bei sankcijas ir informaciją apie pažeidžiamose srityse taikytas struktūrines priemones).*

12 rekomendacija. *Užtikrinti, kad Nacionalinė areštuoto turto valdymo agentūra veiktų visu pajėgumu ir veiksmingai, kad galėtų parengti pirmąją metinę ataskaitą, kurioje būtų pateikta patikima statistinė informacija apie nusikalstamu būdu įgyto turto konfiskavimą. Agentūra turėtų įdiegti sistemą, pagal kurią būtų reguliariai teikiamos ataskaitos apie administracinių gebėjimų plėtojimą ir nusikalstamu būdu įgyto turto konfiskavimo bei valdymo rezultatus.*

Nacionalinė kovos su korupcija strategija

2016 m. rugpjūčio mėn. Vyriausybės pateikta 2016–2020 m. Nacionalinė kovos su korupcija strategija gali tapti veiksminga korupcijos prevencijos politikos priemone, jei ji bus tinkamai įgyvendinta ir taikoma praktiškai. Strategija skirta centrinėms ir vietos viešosioms institucijoms. Techniniu lygmeniu techninis Strategijos sekretoriatas Teisingumo ministerijoje ėmėsi įgyvendinti strategiją. Teigiamas pokytis – daug viešųjų institucijų nusprendė dalyvauti Kovos su korupcija strategijoje. Didelė metų dalis buvo skirta tarnybinės etikos planams plėtoti kiekvienoje viešojoje institucijoje ir pirmajam tarpusavio vertinimų stebėjimo ciklui nustatyti. Kitos institucijos, pavyzdžiui, Nacionalinė tarnybinės etikos agentūra ir Vidaus reikalų ministerijos teismų kovos su korupcija policija taip pat taiko prevencines priemones²³. Strategija bus remiama ir ES fondų lėšomis. Pirmą ataskaitą apie priemonių įgyvendinimą bus parengta 2018 m. pradžioje, vėliau joje bus išsamiai apžvelgiama pažanga.

²³ Kaip nurodyta 2017 m. rugsėjo mėn. Teisingumo ministerijos pateiktoje Rumunijos užfiksuotos pažangos ataskaitoje, parengtoje atsižvelgiant į bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą.

Kadangi kovos su korupcija strategija pradėta įgyvendinti techniniu lygmeniu, dabar strategijai reikalinga matoma politinė Vyriausybės ir vietos valdžios institucijų parama, siekiant parodyti pažangą, kaip buvo tuo atveju, kai buvo įgyvendinta pradinė strategija ir stengtasi skleisti geriausią praktiką ir skatinti viešąsias įstaigas skirti išteklių ir dėmesio kovos su korupcija darbui. Itin svarbų vaidmenį galėtų atlikti už centrinį ir viešąjį administravimą atsakingi ministrai ir tokių pagrindinių sektorių, kaip švietimas ar sveikatos priežiūra, ministrai. Birželio mėn. Teisingumo ministras pakvietė dviejų Parlamento Rūmų atstovus pasirašyti bendrą pareiškimą, kuriuo remiama 2016–2020 m. Nacionalinė kovos su korupcija strategija. Tai dar neįvyko. Apskritai politinis prioritetas turėtų būti teikiamas korupcijos prevencijai, visų pirma taikant reikiamas priemones, siekiant visapusiškai remti Nacionalinės kovos su korupcija strategijos įgyvendinimą centrinio ir vietos lygmeniu, užtikrinant atitinkamos teisinės sistemos stabilumą, taip pat išlaikant teigiamus Generalinės prokuratūros rezultatus.

Nacionalinė areštuoto turto valdymo agentūra

Nacionalinė areštuoto turto valdymo agentūra šiuo metu veikia visu pajėgumu. Agentūra paskelbė savo pirmą metinę ataskaitą 2017 m. vasario mėn. ir, padedama mokesčių administracijos, galėjo nustatyti bendrą pinigų, gautų iš 2016 m. parduoto konfiskuoto turto, sumą (apie 5 mln. EUR), kurios dalis bus perskirstyta pakartotinai panaudoti socialiniais ir viešaisiais tikslais. Pirmasis kvietimas teikti pasiūlymus bus paskelbtas 2018 m.

2017 m. sausio mėn. ataskaitoje pabrėžta, kad Agentūra galiausiai turėtų padėti padidinti veiksmingai susigrąžinto turto dalį. Šis darbas jau vyksta: renkami duomenys iš visų teismų ir pradėtas įgyvendinti projektas, kuriuo siekiama stebėti visus aktualius teismo sprendimus, susijusius su nusikalstamu būdu įgyto turto konfiskavimu, ir kuris susijęs su mokesčių administracijos išieškojimo duomenų baze. Šis projektas turėtų būti užbaigtas iki 2018 m. pabaigos ir turėtų padėti susidaryti aiškesnį vaizdą, kad būtų galima imtis atitinkamų priemonių, siekiant padidinti veiksmingai susigrąžinto turto dalį.

Kitoje Nacionalinės areštuoto turto valdymo agentūros 2018 m. metinėje ataskaitoje turėtų būti aiškiai nurodyti 2017 m. Agentūros pasiekti rezultatai.

Komisijos nuomone, siekiant užbaigti įgyvendinti ketvirtąjį orientacinį tikslą, reikia dar daugiau dirbti. Komisijos nuomone, didesnis politinis prioritetas turėtų būti teikiamas korupcijos prevencijai skatinti ir Nacionalinės kovos su korupcija strategijos įgyvendinimui remti, o 11 rekomendacijai įgyvendinti reikia konkrečių požymių, kad korupcijos prevencija įsitvirtina. Kiek tai susiję su 12 rekomendacija, jeigu patvirtinami geri veiklos rezultatai, Komisija turėtų padaryti išvadą, kad ši rekomendacija įgyvendinta.

4. IŠVADA

Per devynių mėnesių laikotarpį nuo 2017 m. sausio mėn. ataskaitos, kurioje buvo pateiktos pagrindinės rekomendacijos visiems BTM orientaciniams tikslams įgyvendinti, padaryta pažanga įgyvendinant kelias rekomendacijas, ypač 8-ą, kuri įgyvendinta patenkinamai, ir 2, 7 bei 12 rekomendacijas, jeigu jos bus pritaikytos praktiškai. Nors įgyvendinant kai kurias rekomendacijas buvo pasiekta pažanga, 2017 m. reformos vykdymas sulėtėjo, kartu sulėtėjo ir likusių rekomendacijų įgyvendinimas ir atsirado rizika, kad gali vėl iškilti tos problemos, kurios 2017 m. sausio mėn. ataskaitoje buvo nurodytos kaip išspręstos. Taip pat nuolat nerimą kelia abejojimas teismų nepriklausomumu ir jo kvestionavimas.

Tuo remdamasi Komisija dar negali padaryti išvados, kad kuris nors iš orientacinių tikslų šiuo etapu yra įgyvendintas patenkinamai, nors dėl pasiektos pažangos kai kurių orientacinių tikslų

įgyvendinimas pasistūmėjo. Komisija ir toliau laikosi nuomonės, kad jeigu valstybės institucijos lojaliai bendradarbiaus ir bus laikomasi politinės krypties, tvirtai remiantis praeities rezultatais ir paisant teismų nepriklausomumo, artimoje ateityje Rumunija galės įgyvendinti likusias BVM rekomendacijas.

Komisija ragina Rumuniją imtis reikiamų veiksmų ir įgyvendinti visas rekomendacijas; ji dar kartą įvertins pažangą 2018 m. pabaigoje.